

SWEDISH ENVIRONMENTAL PROTECTION AGENCY

Kristoffersson, Richard
Tel: 010-698 1769
Richard.kristoffersson
@naturvardsverket.se

2021-05-05 Ärenden:
NV-07113-19

Miljøstyrelsen
Espoo@mst.dk
Trafikstyrelsen
vvm@tbst.dk

Sveriges svar på fortsatt samråd i enlighet med Esbokonventionens art 5 och art 10 i protokollet till konventionen angående etablering av Lynetteholm i Köpenhamns hamn

Naturvårdsverket vill först tacka Trafikstyrelsen och Miljøstyrelsen för inbjudan och möjligheten till genomförandet av detta fortsatta samråd om etableringen av Lynetteholm i Köpenhamns hamn och önskar att det goda samarbetet kan fortsätta och att parterna kan komma fram till lösningar på kvarstående frågor som kan accepteras av båda parter.

Sammanfattning

Naturvårdsverket bedömer utifrån de samlade synpunkter som inkommit från svenska myndigheter på det kompletterande underlaget i frågan om etablering av Lynetteholm i Köpenhamns hamn, att samrådet i enlighet med Esbokonventionens artikel 5 inte kan anses slutfört i och med detta svar från Sverige.

Naturvårdsverket bedömer utifrån de inkomna synpunkterna att det främst är valet av dumpningsplatser och därmed förknippad sedimentspridning som riskerar att medföra en betydande gränsöverskridande miljöpåverkan. De svenska myndigheterna är eniga om att dumpningsplatserna inte uppfyller kriterier för vad som kan anses utgöra en lämplig dumpningsplats.

Även frågan om påverkan på vattengenomströmning i Öresund och saltvatteninströmning till Östersjön bedöms fortsatt vara otillräckligt belyst. Beräkningar av förändrade strömningsförhållanden är svåra att verifiera då modelleringen kräver specifik kunskap. Med tanke på frågans vikt bör försiktighetsprincipen tillämpas.

Svenska myndigheter bör få medverka i utformningen av kontrollprogram och få full insyn i en övervakning om dumpning trots Sveriges invändningar ändå

kommer att ske. Det måste dock betonas att Sveriges syn är att tillståndskrav om omfattande kontrollprogram där miljöpåverkan övervakas inte kan motivera att dumpning tillåts på olämpliga lokaler.

Naturvårdsverkets ansvar för gränsöverskridande samråd

Naturvårdsverket är enligt miljöbedömningsförordningen (2017:966) ansvarig myndighet för att lämna och ta emot underrättelser och i övrigt fullgöra de skyldigheter som en part har enligt (bland annat) artikel 5 i Esbokonventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang samt artikel 10 i konventionens protokoll om strategiska miljökonsekvensbeskrivningar.

Bakgrund

Danmark underrättade Sverige i enlighet med Esbokonventions artikel 3 den 4 oktober 2019 om etableringen av Lynetteholmen i Köpenhamns hamn. Sverige svarade genom Naturvårdsverket på denna underrättelse den 13 november 2019 och bekräftade att Sverige önskade delta vidare i kommande VVM-processer och bifogade inkomna yttranden.

Danmark inbjöd den 8 juli 2020 svenska myndigheter att delta i höring i enlighet med artikel 10 i protokollet till Esbokonventionen och artikel 3 i Esbokonventionen vad gällde avgränsningsutredelse (motsvarande ett avgränsningssamråd) till den kommande miljökonsekvensrapporten för Lynetteholm i Köpenhamns hamn. Sverige svarade på detta samråd den 13 augusti 2020 med bifogade yttranden.

Danmark inledde därefter den 25 november 2020 ett samråd med Sverige i enlighet med artikel 10 i protokollet till Esbokonventionen och artikel 4 och 5 i Esbokonventionen om miljövärderingen av etableringen av Lynetteholm i Köpenhamns hamn. Samrådet kompletterades sedan den 23 december 2021 med en reviderad miljökonsekvensbeskrivning vilket förlängde svarstiden. Sverige svarade Danmark på detta samråd den 22 februari 2021.

Trafikstyrelsen meddelade den 11 mars 2021 att man önskade inleda ett samråd med de svenska myndigheter som hade anmärkningar på de miljökonsekvensrapporter som hade översänts och översände samtidigt ett skriftligt bemötande av de framförda synpunkterna.

Ett samrådsmöte genomfördes på Trafikstyrelsens inbjudan den 23 mars 2021 där svenska och danska myndigheter samt konsulter deltog. Det beslutades om ytterligare samrådsmöte mellan danska och svenska myndigheter utifrån de synpunkter som framfördes på mötet och Trafikstyrelsen översände den 19 april 2021 ett kompletterande underlag utifrån de kvarstående svenska synpunkterna.

Ett nytt samrådsmöte genomfördes som avtalat den 22 april 2021 där en förlängd svarstid på det kompletterande underlaget från de svenska myndigheterna sattes till den 5 maj 2021.

Skälen till Naturvårdsverkets ställningstagande

I det fortsatta samrådet om etableringen av Lynetteholm har svenska myndigheter, med ansvar för havsfrågor vad gäller vattenkvalitet, inklusive prioriterade och särskilt förorenande ämnen, närsaltsbelastning, påverkan på marin fauna och flora, oceanografi, sedimentspridning och dumpning, från nationell och regional nivå deltagit.

Utifrån respektive myndighets ansvars- och expertområde har ett stort antal miljöaspekter och miljöförhållanden tagits upp i de yttranden som lämnats över till danska myndigheter och i de samrådsmöten som hållits. I några fall har frågor besvarats och underlag lämnats på ett tillfredställande sätt. Det gäller exempelvis anläggandet av själva ön Lynetteholm i Köpenhamns hamn. Svenska myndigheter bedömer att etablering av ön i sig inte kan antas medföra några betydande gränsöverskridande miljöpåverkningar när det gäller frågor kopplade till vattenkvalitet eller den lokala spridningen av massor i samband med etableringen av perimetern och själva ön.

I andra frågor, se nedan, kvarstår dock oklarheter eller skilda uppfattningar om den planerade verksamhetens möjliga betydande gränsöverskridande miljöpåverkan.

Dumpning av muddermassor

Samtliga svenska myndigheter som deltagit i det fortsatta samrådet har utifrån sina olika ansvars- och expertområden starka invändningar mot den föreslagna dumpningen av sediment på de planerade dumpningsplatserna i Køge bukt. De frågor som uppfattas som obesvarade är främst sedimentspridningen i olika skikt och strömmar, sedimentspridningen vid olika väderförhållanden och extrema händelser, sedimentens innehåll av kväve och fosfor och dess långsiktiga biologiska tillgänglighet och sedimentens slutliga geografiska fördelning och fastläggning.

Under det fortsatta samrådet har särskilt frågan om sedimentspridning norr ut av finkornigt sediment uppmärksamats. Det finns särskilda farhågor om att denna fraktion kan ha en högre föroreningshalt än genomsnittet och att denna fraktion genom den ytliga nordligöstliga strömmen som går längs den svenska kusten kan medföra påverkan på vattenkvaliteten på svenskt kustvatten. Hur denna spridning ser ut vad gäller andel av muddermassor som beräknas spridas nordöstligt och dessa finkorniga muddermassors föroreningshalt har inte klargjorts.

Frågan om resuspension av det dumpade materialet och därmed långvarig föroreningsbelastning och påverkan på fauna och flora, främst vad gäller ålgräsängar, och därmed påverkan på fiskreproduktion mm, anses heller inte ha utretts och bedömts i tillräcklig omfattning. Här är närheten till naturreservatet Falsterbohalvöns havsområde och Natura 2000 området av särskild betydelse för Sverige, liksom risken att dumpningen kan påverka Sveriges åtaganden under EU:s vattendirektiv avseende prioriterade och särskilt förorenande ämnen.

Flera av myndigheterna bedömer utifrån det underlag som presenterats att valda dumpningsplatser är olämpliga och ej bör tillåtas. Redan beräkningen att endast

45% av dumpat material kommer att ligga kvar på platsen och 55 % kommer att spridas vidare visar att dumpning av dessa sediment medför svårigheter i att begränsa spridningen av föroreningar. Det framförs också tveksamheter vad gäller det dumpade materialets möjlighet att stanna kvar på dumpningsplatserna med tanke dels på att botten i dag består av friktionsmaterial vilket indikerar att området är en erosionsbotten eller en transportbotten. Dumpningen kommer också att resultera i en förändrad och uppgrundad botten som bl a medför ökad strömningsenergi på platsen.

Det ifrågasätts också att tillräckliga alternativ till dumpning i havet och på de valda platserna inte har utretts. Särskilt tveksamt är att även de lätt förorenade muddermassorna dumpas på så sätt som föreslås och inte hanteras på ett säkrare sätt. Slutsatsen är att dumpningsplatserna inte uppfyller de kriterier som kan anses utgöra lämplig dumpningsplats (se vidare i yttrande från Havs- och vattenmyndigheten).

Flödesförändringar i Öresund

Frågan om flödesförändringar och saltvattentillförseln till Östersjön är också en fråga av stor vikt där flera myndigheter uttrycker osäkerheter och tveksamheter inför de resultat som presenteras. Dels är det frågan om svårigheten att verifiera slutsatserna av de moduleringar som genomförts. För att kunna göra det behövs en granskning av tredje part av någon av de fåtal kvalificerade konsulter som kan genomföra en sådan granskning. Som framförs av SMHI bör minskningen av vattenutbytet genom Öresund också ses i ett större sammanhang med det stora antal planerade och fullbordade projekt i området i och kring Öresund, inklusive de anläggningar som planeras tillkomma i en förlängning av etableringen av Lynetteholm.

Fortsatt samråd i enlighet med artikel 5

Utifrån de kvarstående påtalade bristerna i underlaget och de invändningar svenska myndigheter samfällt reser mot valet av dumpningsplats bedömer Naturvårdsverket att samrådet i enlighet med Esbokonventionens artikel 5 inte kan anses slutfört i och med detta svar från Sverige.

Naturvårdsverket ser också behov av att oavsett fortsatt samråd i frågorna som gäller ”möjliga alternativ till den föreslagna verksamheten, inklusive alternativet att inte vidta någon åtgärd, och möjliga åtgärder för att minska betydande skadlig gränsöverskridande påverkan” (art 5 (a)) även fokusera på hur övervakningen av sådana åtgärder på upphovspartens bekostnad bör genomföras.

Naturvårdsverket vill understryka att ett omfattande kontrollprogram där miljöpåverkan övervakas inte kan ersätta och uppväga ett beslut om dumpning på en olämplig plats. Det är som vi ser det svårt eller omöjligt att avhjälpa de skador som i så fall kan komma att registreras och redan har skett och även svårt att åtgärda en pågående gränsöverskridande påverkan från pågående resuspension. Om beslut om dumpning kommer att tas av danska myndigheter så finns begäran från Naturvårdsverket att svenska myndigheter ges möjlighet att medverka i utformningen av kontrollprogrammet och få full insyn i övervakningen.

Naturvårdsverket vill även uppmärksamma Esbokkonventionens art 7 om *Efterföljande analys*. Om projektet framskrider på så sätt att betydande gränsöverskridande miljöpåverkan inte kan uteslutas, bör frågan om efterföljande analys tas upp mellan Sverige och Danmark. Av artikel 7 punkt 1. framgår bland annat att varje efterföljande analys skall särskilt innefatta utförd övervakning av verksamheten och fastställande av varje skadlig gränsöverskridande påverkan. Av punkt 2. framgår att ”När upphovsparten eller den utsatta parten, som resultat av en efterföljande analys, har rimliga skäl att dra slutsatsen att det föreligger en betydande skadlig gränsöverskridande påverkan eller att faktorer har upptäckts som kan orsaka sådan påverkan, skall den parten omedelbart informera den andra parten. De berörda parterna skall sedan överlägga om nödvändiga åtgärder för att reducera eller eliminera denna påverkan”.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

För Naturvårdsverket

Ingela Hiltula
Avdelningschef

Egon Enocksson
Kontaktpunkt Esbokkonventionens
protokoll

Richard Kristoffersson
Kontaktpunkt Esbokkonventionen

För kännedom

Miljödepartementet, Emma Sjöberg, Jorid Hammersland

Bilagor, yttranden från:

Havs- och vattenmyndigheten

Sveriges Geotekniska Institut, SGI

Sveriges Meteorologiska och Hydrologiska Institut, SMHI

Länsstyrelsen i Skåne län

Vattenmyndigheten i Södra Östersjön

Yttrande

Handläggare

Malin Hemmingsson
Miljöprövningsenheten
malin.hemmingsson@havochvatten.se

Datum 2021-05-03

Dnr 3323-19

Naturvårdsverket
registrator@naturvardsverket.se
NV-07113-19

Yttrande över underrättelse från Danmark enligt ECE-konventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang (Esbokonventionen) gällande etablering av Lynetteholm i Köpenhamn

Sammanfattning

Havs- och vattenmyndigheten har beretts tillfälle att yttra sig över en kompletterande miljökonsekvensrapport (*Høring af supplerende miljøkonsekvensrapport for etablering af Lynetteholm*) som den danska Trafikstyrelsen har presenterat inom ramen för det pågående Esbo-samrådet gällande Lynetteholm. Myndigheten lämnar här följande yttrande.

Havs- och vattenmyndighetens inställning

Havs- och vattenmyndigheten (HaV) har tagit del av dokumentet *Lynetteholm – Tillæg til miljøkonsekvensrapport vedr. vandplaner, Danmarks Havstrategi og uddybning af sejlrender* daterat 20210331.

Flödesförändringar i Öresund

Bedömningen som görs i underlaget bygger bland annat på den tidigare redovisade underlagsrapporten från DHI¹ där det beskrivs att Lynetteholm endast kommer påverka strömförhållandena i Öresund på en lokal skala. Det redovisas att en minskning av vattenflödet genom Öresund med 0,25 % kommer ske samt att saltvattentillförseln kommer minska med 0,21-0,23 %. Kring dessa slutsatser har det uppstått en hel del frågeställningar från svenska myndigheter.

HaV anser att den av DHI genomförda modelleringen behöver granskas av en oberoende tredje part. Detta behövs för att kunna verifiera de slutsatser som görs i det presenterade materialet, som i sin tur bygger på antaganden i modellen. Det är viktigt att kunna säkerställa att de indata och randvillkor som använts i modellen har varit tillräckligt kvalitativ och att modellens antaganden inte är för generella för att bedöma påverkan i Öresund. En sådan granskning kan endast göras av ett fåtal kvalificerade konsultföretag (varav DHI är ett). Vi anser en

¹ DHI. Nov 2020. Teknisk bakgrundsrapport Nr 1. Hydrauliske undersøkelser.

tredjepartsgranskning bör göras av internationell expertis inom området, som en form av kvalitetsgranskning av det relativt komplexa materialet som modelleringen utgör.

Dumpning

HaV vill även framföra sin syn kring den planerade dumpningen och hur denna förhåller sig till myndighetens syn på dumpningar i havet generellt och vad detta innebär specifikt för detta projekt.

Myndighetens generella inställning är att dumpning ska ske restriktivt och endast i de fall de kan säkerställas i förväg att inte någon olägenhet kan uppstå för människors hälsa eller miljön. Vidare anser myndigheten att principen "lika på lika" ska tillämpas, vilket betyder att massor av en viss sedimenttyp bör dumpas på liknande botten t.ex. lera på lerbotten och sand på sandbotten. Detta framgår även av HaV:s rapport 2018:19², som innehåller vägledning kring muddring och dumpning.

I aktuellt fall anser inte myndigheten att de föreslagna dumpningsplatserna uppfyller kriterierna för vad som kan anses utgöra lämplig dumpningsplats. Havs- och vattenmyndigheten bedömer att dumpning av både rena och svagt förorenade sediment på dessa platser kan orsaka en negativ påverkan på vattenmiljön med negativa följd effekter på marina växter och djur i Öresundsområdet (både inom danskt och svenskt havsområde) och därför anser vi att alternativa omhändertagandeanternativ eller alternativa dumpningsplatser bör undersökas närmare och redovisas för de svenska myndigheterna. Se vidare under avsnittet motivering nedan.

Beskrivning av ärendet

Projektet avser en etablering av Lynetteholm som är en planerad ö om cirka 280 hektar i Köpenhamns hamn. Ön kommer etableras under ett antal år och inkluderar markåtervinning från byggande av större infrastrukturprojekt. Syftet med projektet är öka areal för stadsutveckling och klimatsäkring av Köpenhamn.

Projektet består av flera delar, varav anläggandet av ön är en av delarna. En annan del är att dumpa sedimentmassor som uppkommer i samband med en fördjupning av botten inom ett område utanför Köpenhamn. Det kommer uppstå en samlad mängd om 2.541.390 m³ massor som planeras att dumpas vid två dumpningsplatser benämnda Ka och Kb. Omkring 200 000 m³ utgörs av förorenade sediment. Vattendjupet på plats Kb varierar mellan 12- 13 meter och Ka mellan 11-16 meter. Dumpningsplatserna ligger i utkanten av Kögebukten och endast några kilometer av det svenska Natura 2000-området Falsterbohalvön.

Det konkluderas i dokumentet att varken anläggandet eller driften av Lynetteholm kommer orsaka någon väsentlig påverkan på det ekologiska eller kemiska tillståndet i vattenområdet Öresund Nord. Vidare görs bedömningen att god ekologisk och kemisk status i vattenområdet Köge bukt inte kommer påverkas av den planerade dumpningen. Det bedöms inte heller uppkomma någon avsevärd gränsöverskridande påverkan inom svenska vattenområden. En genomgång görs av alla de belastningar som kan uppkomma och till vilken grad de kan påverka havsmiljön. Enligt

² Havs- och vattenmyndigheten. 2018. Muddring och hantering av muddermassor. Rapport 2018:19.

underlaget bedöms påverka inte leda till några allvarliga effekter på havsmiljön, varken i Danmark eller i Sverige.

Det har pågått ett Esbo-samråd för projektet sedan 2019. Underlagsmaterial har uppdaterats under denna tid och synpunkter har inhämtats från svenska myndigheter genom Naturvårdsverkets samordning. HaV lämnade ett yttrande i ärendet under 2019. Yttrandet baserades på ett begränsat underlag, där bland annat dumpningen inte redovisades.

Motivering

Som bakgrund önskar HaV redogöra för hur dumpning av avfall i vatten hanteras nationellt i Sverige. Dumpning i havet är i Sverige förbjudet enligt i 15 kap. 27 § miljöbalken. Enligt denna paragraf får inom Sveriges sjöterritorium och ekonomiska zon avfall inte dumpas, vare sig som fast ämne, vätska eller gas. Dispens från detta förbud kan enligt 15 kap. 29 § miljöbalken enbart ges om avfallet kan dumpas utan olägenheter för människors hälsa och miljön. Det är således avgörande att kunna undanröja alla risker för olägenheter i förväg för att en dispens ska kunna lämnas.

HaV anser att avfallshierarkin alltid bör vara styrande vid en planering av hur muddermassor ska hanteras³. Detta innebär att dumpning ska ses som ett sista alternativ för omhändertagande av massor, som endast aktualiseras då alla andra möjliga alternativ förkastats.

Utifrån ovan är myndighetens generella inställning är att dispensgivning från dumpningsförbudet ska ske restriktivt, som ett sista alternativ, och endast i de fall de kan säkerställas i förväg att inte någon olägenhet kan uppstå för varken miljö eller människor. En olägenhet, enligt vår bedömning, är till exempel att det finns risk för att massorna inte stannar kvar på platsen för dumpning och/eller att massorna är förorenade till någon grad. Särskild hänsyn krävs i de fall dumpningen sker nära ett skyddat område så som Natura 2000-områden. Vidare anser myndigheten att principen "lika på lika" ska tillämpas, vilket betyder att massor av en viss sedimenttyp bör dumpas på liknande botten t.ex. lera på lerbotten och sand på sandbotten. Detta framgår av HaV:s rapport 2018:19 .

HaV noterar att båda föreslagna dumpningsplatser ligger nära det svenska Natura 2000-området Falsterbohalvön. Inom detta område finns flera värdefulla marina habitat som idag inte har bedömts ha fullgod bevarandestatus⁴. Enligt den av Länsstyrelsen framtagna bevarandeplanen för området nämns faktorer som kan påverka områdets värden negativt. En sak som nämns är just arbeten som leder till ökad grumling och sedimentering av finpartikulärt material. Grumling leder till lägre siktförhållanden och ljusproduktion följt av lägre primärproduktion och kan till exempel påverka djuputbredningen av makrovegetation. Små sedimentpartiklar, som silt och lera, kan stanna i vattenvolymen under lång tid och även transporteras långa sträckor med strömmar. Det står specifikt i bevarandeplanen att: *"All form av täktverksamhet, som till exempel sandsugning, dumpning av muddermassor, utfyllnad på land och av havsbotten med mera, kan leda till negativa konsekvenser för områdets bevarandevärde liksom för områdets naturtyper och utpekade arter."*

³ I avfallsdirektivet lyfter man fram avfallshierarkin som prioriteringsordning för lagstiftning och politik på avfallsområdet - europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG.

⁴ Länsstyrelsen Skåne. 2018. Bevarandeplan för Natura 2000-området Falsterbohalvön SE0430095 samt förvaltningsplan för Helcom MPA Falsterbo Peninsula with Måkläppen (id 111)

Det uppges i det nu aktuella underlaget⁵ att omkring 45% av det dumpade materialet kommer stanna kvar på själva dumpningsplatsen. Detta medför att 55 % av sedimenten kommer spridas och sedimentera i omkringliggande områden. Det är således en stor del av massorna som inte kommer sedimentera inom själva dumpningsplatserna utan kommer spridas i havsmiljön, varav delar av massorna kommer kunna spridas in i svenskt havsområde.

HaV har även tagit del av sedimentspridningsmodelleringen som redovisats och kan konstatera att de huvudsakliga strömmarna inte riktar sig in mot det svenska Natura 2000-området. Vi konstaterar vidare att dumpningen ska ske under vinterhalvåret vilket generellt är den period som också förespråkas för denna verksamhet i Sverige på grund av den lägre biologiska aktiviteten.

Det kommer dock ändå uppstå en ökad grumlighet inom ett stort område i havet och delvis inom Natura 2000-området under vissa perioder och under upprepade tillfällen under två eller tre på varandra följande år. Vidare är bedömningen av andra svenska expertmyndigheter att det finns en stor risk att sedimenten som dumpas inte kommer stanna kvar efter slutförd dumpning utan resuspenderas med tiden, och således orsaka en grumlingspåverkan som är mer långvarig än den som har redovisats. En mindre del av sedimenten kommer också vara svagt förorenade.

Sammanfattningsvis gör HaV bedömningen att dumpningarna kan orsaka en negativ miljöpåverkan som över tid kan komma att påverka även svenskt havsområde och anser därför att alternativa dumpningsplatser eller alternativa omhändertagandeanternativ måste undersökas närmare och redovisas.

Beslut om detta yttrande har fattats av avdelningschefen Johan Kling efter föredragning av utredaren Malin Hemmingsson. I den slutliga handläggningen av ärendet har även avdelningschefen Mats Svensson, enhetschefen Johan Stål, verksamhetsjuristen Fredrik T Lindgren och utredaren Niklas Edvinsson medverkat.

Johan Kling

Kopia till:

Länsstyrelsen i Skåne

Vattenmyndigheten i Södra Östersjön

⁵ Rambøll. 20210331. Vurdering af påvirkninger af tilstand, og målsætninger i vandplaner og Danmarks havstrategi fra etablering af Lynetteholm

Vår referens
Per Danielsson

Naturvårdsverket
106 48 Stockholm

Epost: registrator@naturvardsverket.se

Lynetteholm, Köpenhamn, SEA, Esbosamråd

Naturvårdsverket har bjudit in Statens geotekniska institut (SGI) att lämna synpunkter på Samråd enligt Esbokonventionen art 4-5 samt SEA gällande etablering av ön Lynetteholm, Köpenhamn, Danmark. SGI:s yttrande utgår från den expertkunskap SGI innehar som är relevant för ärendet och omfattar här områdena stranderosion, sedimenttransport och förorenade områden utifrån ett gränsöverskridande perspektiv (ESBOO-konventionen).

Bakgrund

Köpenhamn planerar att bygga en ny stadsdel i havet. Planen har fyra mål:

- Bidra till att klimatsäkra Köpenhamn, mot stigande hav och översvämning från havet.
- Mark för stadsutveckling.
- Hantera överskottsmassor från stadens olika byggprojekt.
- Bidra till finansiering av övergripande infrastruktur.

MKBn analyserar och belyser konstruktionen av avgränsningen av den konstgjorda ön/halvön, tillfartsvägar, mottagningsanläggning för överskottsmassor och utfyllning av området med rena eller förorenade massor, samt muddring och dumpning.

Angränsande infrastrukturprojekt som Östlig Ringväg, tunnelbana till Lynetteholm, stadsutvecklingen, samt en framtida översvämningssport mellan Lynetteholm och Nordhavn, ingår inte i denna MKBn.

Underlag

1. Lynetteholm miljökonsekvensrapport, Ramböll, 24-11-2020.
2. Anlæg af Lynetteholm, VVM – Teknisk Baggrundsrapport nr. 1, Hydrauliske undersøgelser, DHI, nov 2020.
3. Lynetteholm, tillæg til miljøkonsekvensrapport – uddybning af sejlrende og klapning, af Havbundsmateriale, Ramböll, 2020-12-21.
4. ATR11-Klapning Køge bugt Spredningsberegninger, Udviklingselskabet By & Havn I/S, Rapport, December 2020, DHI
5. Bemærkninger til høringsvar fra svenska myndigheter i forbindelse med Espoo-höring at miljøkonsekvensrapport for Lynetteholm, Notat, 12 mars 2021, By & Hamn.
6. Mötesanteckningar från samrådsmöte 2021-03-23.
7. Lynetteholm – Tillæg til miljøkonsekvensrapport vedr. Vandplaner, Danmarks Havstrategi og uddybning af sellrender, 2021-03-31, samt bilagda notat.

SGIs synpunkter på underlaget

SGI har tidigare yttrat sig i ärendet (2021-02-09, Dnr 5.0-2012-0880). SGIs synpunkter omfattar de geotekniska och miljögeotekniska aspekterna, så som stranderosion, sedimenttransport och förorenade områden. SGI anser att följande geotekniska och miljögeotekniska synpunkter inte är klargjorda.

Risker med hantering av förorenade massor från mark och sediment

Grumling och spridning i förberedelsearbetet med perimetern

SGI anser att frågan är utredd och har inga ytterligare frågor.

Spridning av massor som används i perimetern

SGI anser att frågan är utredd och har inga ytterligare frågor.

Spridning av övriga massor som fylls upp bakom perimeter

SGI anser att frågan är utredd och har inga ytterligare frågor.

Spridning av muddermassor

Sökanden avser att dumpa 2,5 miljoner m³ mudder varav 200 000 m³ förorenat mudder på två platser som är utpekade av danska miljömyndigheter som område för dumpning. Dessa områden har bottenförhållanden som domineras av grovsand och grus. I kompletterande underlag redogör sökanden att botten i området är relik sedan flera tusen år, men att de grova sedimenten inte är ett uttryck för erosion idag. Det grova, relikta materialet indikerar dock att området är utsatt för relativt hög energi periodvis och utgör i bästa fall en transportbotten, i och med att ingen varaktig sedimentation har skett på >2000 år. Sökanden bedömer trots det att resuspension och återsedimentation av dumpat mudder med innehåll av metaller och organiska föroreningar är att beakta som obetydliga. SGI anser att underlag som verifierar/styrker sökandens bedömning bör redovisas.

I Rambölls notat från 31 mars 2021 anges att 55% av det dumpade muddret kommer spridas vidare och att endast 45% kommer stanna kvar på platsen. Här klargörs det att majoriteten av det dumpade muddret kommer spridas vidare. SGI noterar också att det kommer bli en avsevärd uppgrundning i dumpningsområdet, se exempelvis figur 5-26 (klappning i Køge bugt, dokument 4 ovan). I figuren visar det att vattendjupet i området kommer ligga på ca 10 m efter avslutad dumpning. SGI anser att det inte är tillräckligt väl utrett gällande omfattningen av resuspension/erosion över tid vid så grunda förhållanden med muddermassor uppstickande över omgivande botten. Med tanke på dumpningsplatsens förutsättningar är det inte tillfredsställande utrett om resterande mudder kommer stanna kvar på platsen över tid. SGI anser att sökande bör klargöra om muddermassorna kommer spridas över tid efter avslutad dumpning, speciellt med avseende på den substantiella uppgrundningen.

Vid samrådsmötet 22 april 2021 framkom det efter en fråga att uppskattningsvis 20% (motsvarande ca 500 000 m³) av det dumpade muddret förs med ytliga strömmar i NE riktning in mot sundet och vidare in i Kattegatt. Vart sedimentet slutligen tar vägen är inte klarlagt, mer än att det inte kommer avsättas i området mellan dumpningsplatsen och sundet pga för höga energinivåer. Det underlag som redovisats upphör norröver vid sundet, och hur partikeltransporten sker fortsatt norröver efter det är inte klarlagt. SGI anser att sökande ska klargöra var sedimentet som transporteras i nordöstlig riktning kommer avsättas.

Kornstorleksfördelningen av muddret som helhet är inte helt klargjort, men det förorenade muddret framförs som relativt finkornigt med hög organisk halt (gyttja, se rapport 3 ovan). Det är väl känt att finkorniga och organiska partiklar binder föroreningar, partiklar som är lätta och har potentialen att transporteras långt vid de energiförhållanden som ofta råder i området. Eftersom dumpningen och sedimentationen är gravitationsdriven medför det att tyngre grövre partiklar till större grad stannar på plats än finkorniga lätta partiklar. När 55% av det dumpade sedimentet sprids är farhågan stor för att spridningen blir procentuellt större än vad som simulerats när det avser förorenade partiklar. Uppskattningsvis kommer 20% av muddret att transporteras i nordöstlig riktning. Risk finns att de 20% mudder är överrepresenterade av finkornigt och organiskt material och därmed potentiellt innehåller en högre andel föroreningar. SGI anser att sökanden bör klargöra hur stor andel av muddret det är som sprids i nordöstlig riktning och hur stor andel av det förorenade muddret som ingår i den nordöstliga spridningen.

Underlaget visar hur en modellerad spridningen vid dumpning av muddermassor kommer se ut, vid olika normalväder. SGI anser vidare att det bör förtydligas vid vilka väderleksförhållanden som dumpning inte är lämpligt.

Summerat anser SGI att spridningen av mudder från dumpningsplatserna är så pass omfattande och oklart att det är olämpligt att dumpa förorenat mudder på platsen. De ca 200 000 m³ förorenade muddermassorna bör omhändertas istället för att dumpas i de utpekade områdena.

SGI har inga ytterligare synpunkter.

Beslut

Beslut i detta ärende har tagits av undertecknad generaldirektör Åsa-Britt Karlsson efter föredragning av geotekniker Per Danielsson. I övrigt har forskare Henrik Bengtsson deltagit vid handläggning av ärendet.

STATENS GEOTEKNISKA INSTITUT

Åsa-Britt Karlsson

Per Danielsson

Naturvårdsverket
Miljöskyddsenheten
106 48 STOCKHOLM

Datum: 2021-05-03
Vår referens: 2019/2024/10.1
Er referens: NV-07113-19

registrator@naturvardsverket.se
Egon.Enocksson@naturvardsverket.se

Kompletterande samråd enligt artikel 4-5 ECE-konventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang (Esbokonventionen) samt det tillhörande protokollet (SEA) gällande anläggning av ny ö utanför Köpenhamn

SMHI har tagit del av rubricerade handlingar och lämnar följande yttrande. Myndighetens svar fokuserar på två påverkansfaktorer, förändring av hydrografiska villkor samt spridning av finkornigt material i vattenkolumnen.

Den planerade utbyggnaden av Lynetteholmen anges av sökanden att bidra till en minskning av vattenutbytet genom Öresund med 0,25 %, vilket som enskild företeelse kunde anses acceptabelt. Sett i ett större sammanhang, med ett stort antal planerade och fullbordade projekt i området i och kring Öresund med broar, vindkraftsparker och rörledningar, uppstår dock en samlad påverkan som vida överstiger den för varje enskilt projekt. I ett område som Öresund, där förändringar av de hydrografiska villkoren kan leda till konsekvenser för miljön i hela Östersjöbassängen, bör den kumulativa effekten av varje enskild åtgärd noga värderas.

I förbindelse med etableringen av Lynetteholm planeras för dumpning av 2,5 milj m³ finkornigt material från anläggningsområdet. Dessa massor är tänkta att dumpas på två platser om 11-16 m djup, belägna i yttre Køgebukten. SMHI instämmer här med bl.a. SGI att effekterna av dumpningen inte är tillfredsställande utredd, samt att sökanden bör klargöra att det förorenade muddret inte kommer att spridas vare sig under eller efter dumpningen.

SMHI har inga ytterligare synpunkter.

SMHI – Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

601 76 Norrköping Besök Folkborgsvägen 17 Tel 011-495 80 00 Fax 011-495 80 01

SMHI
Stationsgatan 23, plan 6
753 40 Uppsala

SMHI
Sven Källfelts Gata 15
426 71 Västra Frölunda

Avdelningschef Bodil Aarhus Andrae har beslutat i detta ärende som handlagts av
Jörgen Öberg.

För SMHI

Bodil Aarhus Andrae
Chef Avdelning Samhälle och säkerhet

Vattenmyndigheten Södra Östersjön
Samordnare
Matilda Valman
010-223 86 26
matilda.valman@lansstyrelsen.se

Naturvårdsverket
registrator@naturvardsverket.se

Samråd om kompletterande miljökonsekvensbeskrivning om etablering av Lynetteholm

Länsstyrelsen i Kalmar län, tillika Vattenmyndigheten för Södra Östersjöns vattendistrikt, har tagit emot Naturvårdsverket begäran om yttrande enligt Esbokonventionen över kompletterande miljökonsekvensbeskrivning (miljökonsekvensrapport, MKR (TS6020102-00024)) om etableringen av Lynetteholm i norra Köpenhamn.

Vattenmyndigheternas uppdrag är att genomföra EU:s vattendirektiv¹. Vattenmyndigheterna i Sverige ska förvalta kvaliteten på vattenmiljön inom respektive vattendistrikt. Det innebär bland annat att:

- Revidera förvaltningsplan och åtgärdsprogram för vattendistriktet
- Besluta om miljökvalitetsnormer
- Samordna vattenförvaltningsarbetet inom distriktet
- Samverka nationellt, regionalt och lokalt med berörda parter inom vattenförvaltningen
- Lämna uppgifter till Havs- och vattenmyndigheten för vidare rapportering av Sveriges efterlevnad av vattendirektivet till Europeiska kommissionen

Sedan 1 januari 2019 har vattenmyndigheterna även i uppdrag att yttra sig i prövnings- och planärenden i frågor om tillämpning av undantag (artikel 4.7 i vattendirektivet).

Det är utifrån ovanstående uppdrag som vattenmyndigheten yttrar sig i ärendet gällande anläggning av ny ö, Lynetteholm, i norra Köpenhamn.

Sammanfattning

Etableringen av Lynetteholm har enligt miljökonsekvensrapporten fyra syften. Av dessa beskriver miljökonsekvensrapporten bara konsekvenserna för syftet att skapa en plats för deponering av överskotts-material från anläggningar. Anläggandet av Lynetteholm förutsätter därutöver en rad andra projekt. Vattenmyndigheten för Södra Östersjöns vattendistrikts (nedan Vattenmyndigheten) bedömning är att det är problematiskt att bedöma Lynetteholms totala påverkan utifrån en miljökonsekvensbeskrivning där stora delar av förutsättningarna är avgränsade, och därmed inte utreds. Den kumulativa påverkan från närliggande och efterföljande projekt har beskrivits på en övergripande nivå i det kompletterande materialet i miljökonsekvensrapporten. Samrådsmaterialet klargör inte den långsiktiga påverkan bortom vattenförvaltningens tidsram 2027. Det finns ett behov av att övervaka och följa upp kumulativ påverkan i Öresund.

Vattenmyndighetens bedömning är, utifrån det kompletterande materialet i miljökonsekvensrapporten, att givet de villkor och övervakningsprogram för anläggning och drift av Lynetteholm, som presenterats i

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område

samrådet, att påverkan på svenska vattenförekomster inte äventyrar Sveriges åtaganden under vattendirektivet avseende näringsämnen, hydromorfologi, prioriterade ämnen och särskilda förorenande ämnen. Vattenmyndigheten ser ett stort behov av långsiktig övervakning av de hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna i Öresund, så att tillstånd och påverkan, samt icke-försämring, kan följas i ett längre tidsperspektiv.

Vattenmyndigheten efterfrågade ett mer detaljerat material där flödesförändringar beskrivs med höjd för extremer och säsongsvariationer. Detta har delvis tillgodosetts av det kompletterande materialet. Vattenmyndigheten konstaterar därutöver att Danmark inte inkluderar kusthydrologiska kvalitetsfaktorer i bedömningen av ekologisk status. I Vattenmyndighetens förra yttrande (Dnr 537-10738-2020-4) begärdes att bedömningsgrunder och statusklassificering för hydromorfologi redovisas. Vattenmyndigheten tar nu därför tillbaka denna begäran.

Avseende dumpningen av sediment i Kögebukten (Køge Bugt), bedömer Vattenmyndigheten att det kompletterande underlag som presenterats i samrådet inte kvantifierat påverkan på svenska vattenförekomster med sådan noggrannhet att ett äventyrande av Sveriges åtaganden under vattendirektivet avseende prioriterade och särskilda förorenande ämnen kan uteslutas. Med anledning av ovanstående bedömer Vattenmyndigheten därför att dumpningen av sediment i Kögebukten behöver förses med skyddsåtgärder och villkor som undanröjer ett sådant äventyrande.

Öresund är inget internationellt vattendistrikt med gemensamma gränsvattenförekomster för Danmark och Sverige. Vattenmyndigheten konstaterar dock att Danmark och Sverige har angränsande vattenförekomster. Vattnet i Öresund flödar mellan våra respektive gränser och båda länderna har ett gemensamt ansvar för förvaltningen av Öresunds vatten.

Motivering

Projektet syfte och miljökonsekvensrapportens avgränsningar

Etableringen av Lynetteholm har enligt miljökonsekvensrapporten fyra syften:

1. Klimatsäkra Köpenhamn mot havsnivåhöjning och höga flöden,
2. skapa en plats för deponering av överskottsmassor från exploateringsprojekt i stor-Köpenhamnsområdet,
3. skapa ny area för stadsutveckling och,
4. finansiera utbyggnad av infrastruktur i form av tunnelbana och ringväg.

Vattenmyndigheten noterar att endast ett av de fyra syftena, etableringen av platsen för deponering av massor från exploateringsprojekt i stor-Köpenhamn, inkluderas i miljökonsekvensrapporten och att övriga syften är avgränsade och lagda på andra, kommande projekt.

Vattenmyndigheten noterar även att följande förutsättningar för projektets genomförande inte omfattas av miljökonsekvensrapporten utan är avgränsade:

- Uttag av sand ur Kriegers flak
- Dumpning av muddermassor i Kögebukten
- Ny ö för anläggande av reningsverk
- Flytt av utsläppspunkt för reningsverk ut i Öresund
- Portar mellan Lynetteholm och Nordhavn
- Byggande av tunnelbana
- Byggande av ringväg
- Stadsplan och stadsutveckling på Lynetteholm

Vattenmyndighetens bedömning är att det är problematiskt att bedöma Lynetteholms påverkan utifrån en miljökonsekvensbeskrivning där stora delar av förutsättningarna är avgränsade. Den kumulativa påverkan från närliggande och efterföljande projekt har beskrivits på en övergripande nivå i det kompletterande materialet i miljökonsekvensrapporten. Det går dock inte att dra några slutsatser kring den långsiktiga påverkan avseende hydromorfologi och näringsämnen för vattenförekomsterna i Öresund på den danska och svenska sidan utifrån det kompletterande material vilket presenterats i samrådet. Det finns ett behov av att övervaka och följa upp kumulativ påverkan i Öresund. Detta borde vara ett gemensamt intresse för Sverige och Danmark.

Gränsöverskridande påverkan på svenska vattenförekomster

Tillstånd och riskbedömning för svenska kustvattenförekomster

I **Fel! Hittar inte referenskälla.**, nedan, visas de svenska vattenförekomster som kan påverkas av anläggande och drift av Lynetteholm samt dumpning i Kögebukten. De nio vattenförekomsterna är alla kustvattenförekomster belägna i Öresund. Tabell 1 visar också risken för att kvalitetskraven i vattenförekomsterna inte uppnås inom den kommande förvaltningscykeln, 2021–2027. I alla vattenförekomster finns risk att inte uppnå god kemisk status (gällande prioriterade ämnen och särskilda förorenande ämnen). Rörande god ekologisk status skiljer sig bedömningarna åt mellan vattenförekomsterna beroende av kvalitetsfaktor (biologi, fysikalisk-kemisk samt hydromorfologi).

Tabell 1. Svenska vattenförekomster i Öresund, vilka är berörda av Lynetteholm och dumpningen i Kögebukten.

Vattenförekomstens namn	Vatten-ID	Vattenkategori	Riskbedömning Ekologisk status	Riskbedömning Kemisk status
Helsingborgsområdet	WA39114588	Kust	Risk	Risk
Höllviken	WA57948638	Kust	Osäker	Risk
Lommabukten	WA81342479	Kust	Risk	Risk
Lundåkrabukten	WA78276968	Kust	Risk	Risk
Malmö hamnområde	WA27428567	Kust	Risk	Risk
N m Öresunds kustvatten	WA61585185	Kust	Risk	Risk
S Öresunds kustvatten	WA67667475	Kust	Osäker	Risk
S m Öresunds kustvatten	WA98886056	Kust	Risk	Risk
V sydkustens kustvatten	WA96619567	Kust	Osäker	Risk

För de nedan listade prioriterade och särskilda förorenande ämnena (

Tabell 2) behöver påverkan på svenska vattenförekomster uppmärksammas särskilt noggrant. För ämnena antracen, koppar och TBT har stora överskridande av gränsvärden (environmental quality standard, EQS) uppmätts i sediment, varför varje ytterligare belastning på förekomsterna av dessa ämnen är särskilt viktig att avvärja i syfte att nå god ekologisk och kemisk ytvattenstatus. Det bör i sammanhanget också påpekas att för antracen, flouranten, och naftalen finns mätningar som visar på sämre än god status, men där ingen påverkanskälla identifierats. Därför bereder dessa ämnen särskilt stora svårigheter i att utforma åtgärder och övervakning så att miljö-kvalitetsnormen för vatten kan följas i de berörda vattenförekomsterna till år 2027.

Tabell 2. Antalet förekomster med en specifik kombination av betydande påverkan och ämne i de nio vattenförekomster som identifierats i Tabell 1, ovan.

Ämne	Diffusa källor - transport och infrastruktur	Diffusa källor - urban mark- användning	Okänd signifikant påverkan	Punktkällor - förorenade områden	Punktkällor - IED-industri	Punktkällor - reningsverk
Antracen	2		2	2		
Arsenik				3		
Bensen				2		
Benzo-a-pyren	1	2		2		
Benzo-flour- anthen				1		
Nenzo ghi pyrelen				1		
Benzo kflouranthen				1		
Kadmium				2	1	
Krom				1		
Koppar		1		2		1
Diklormetan				1		
Flouranthen			1			
Naftalen			2	1		
Nickel				1	1	2
PAH:er		1				
Bly				1	1	
PFOS				1		
Tributyltenn	9					
Tetrakloretylen				4		
Trikloretyl				4		
Zink				2		3
Kvicksilver	9			1		
PBDE	9					

Risk för försämring och att miljömål/miljökvalitetsnormer inte uppnås

Vattenmyndighetens bedömning är, utifrån det kompletterande materialet i miljökonsekvensrapporten avseende villkor och övervakningsprogram för anläggnings- och driftsfas av Lynetteholm, att påverkan på svenska vattenförekomster inte kommer äventyra Sveriges åtaganden under vattendirektivet avseende näringsämnen, hydromorfologi, prioriterade ämnen och särskilda förorenande ämnen. Samrådsmaterialet klargör dock inte den kumulativa påverkan i Öresund gällande hydromorfologi och näringsämnen på lång sikt.

Vattenmyndigheten efterfrågade ett mer detaljerat material där flödesförändringar beskrivs med höjd för extremer och säsongsvariationer. Detta har delvis tillgodosetts av det kompletterade materialet.

Vattenmyndigheten bedömer att den utökade modellering, som också inkluderar den svenska sidan av Öresund, tillgodoser tidigare lämnade synpunkter. Vattenmyndigheten är också nöjd över att se en noggrannare redovisning av hur modellerna reagerar på extremer och högflöden samt säsongsvariationer och förändringar över tid. Däremot saknas fortfarande projektioner för flödesförändringar längre fram än anläggningsfasen, det vill säga bortom driftsfasen 2072.

Avseende dumpningen av sediment i Køgebukten (Køge Bugt), bedömer Vattenmyndigheten att det underlag som presenterats i samrådet inte kvantifierat påverkan på svenska vattenförekomster med tillräcklig noggrannhet att ett äventyrande av Sveriges åtaganden under vattendirektivet avseende prioriterade och särskilda förorenande ämnen kan uteslutas. Vår bedömning har särskilt tagit hänsyn till de svenska

förekomsternas status och riskbedömning, dumpningsplatsens lokalisering och hydrologi samt graden av förorening av de sediment som skall dumpas.

Enligt underlag presenterade i samrådet kommer uppskattningsvis 55 procent av sedimenten suspenderas vid dumpningsarbetet och transporteras utanför dumpningsområdet. Den beräknade efterföljande påverkan av dessa 55 procent av materialet är inte tillräckligt noggrant utredd avseende:

- i) Hur påverkas föroreningsbelastningen på svenska vattenförekomster av olika spridningsförutsättningar? Spridningsförutsättningarna vid tillfället för dumpning är väderberoende och särskilt för de mindre partiklarna, där större del av föroreningen finns, är de grunda strömmarna av betydelse. Beräkningarna borde alltså genomförts för ett flertal olika väderscenarion och strömningsförhållanden, även djupgående strömmar, för att utröna ett "worst-case".
- ii) Hur påverkas föroreningsbelastningen på de svenska förekomsterna av en större, respektive mindre, mängd ler och finsilt än 3 procent? Hur representativ är skattningen av kornstorleksfördelningen? Figur 5.4 i "Anlæg af Lynetteholm VVM – Teknisk Baggrundsrapport nr. 1 Hydrauliske undersøgelser" (DHI, 2020) visar snarare på 5 procent ler och finsilt. Beräkningarna borde genomförts för ett flertal olika egenskaper hos sedimentens egenskaper för att utröna ett "worst-case" och därmed förutsättningarna för långväga transport.

Ytterligare är det i samrådsunderlaget inte redovisat hur man bedömt risken för resuspension och långvarig föroreningsbelastning av Öresund i allmänhet, och påverkan på svenska vattenförekomster i synnerhet, från både de grövre och finare sedimenten. Eftersom området utgörs av relativt grunda bottenar med grovt material och tidvis starka strömmar bedömer Vattenmyndigheten att det finns en överhängande risk för just sådana effekter. Det saknas i det underlag som presenterats i samrådet en budget som redogör för vilka mängder som kan hamna var – framförallt på lång sikt.

Med anledning av ovanstående bedömer Vattenmyndigheten därför att dumpningsarbetet i Kögebukten vid anläggandet av Lynetteholm behöver förses med skyddsåtgärder och villkor som säkrar att Sveriges åtaganden enligt vattendirektivet inte äventyras. Följande aspekter behöver särskilt övervägas i formuleringen av villkor:

- i) Alternativa platser för dumpning av sediment
- ii) Maximala halter av sedimentens föroreningsgrad ska ta hänsyn till nuvarande statusklassificering och riskbedömning för svenska vattenförekomster (se Tabell 1 och Tabell 2 ovan)
- iii) Deponera en högre mängd förorenade sediment till landbaserad deponi till följd av punkt ii) ovan.
- iv) Utökad och intensifierat kontrollprogram i samråd med svenska myndigheter med ansvar för kust- och havsmiljöförvaltning.

Därutöver, den ökade strömsättningen i Middlegrund och hur den kommer påverka de tidigare dumpade byggmassorna som redan ligger där, och vilka kort- och långsiktiga konsekvenser det får för spridning av prioriterade och särskilda förorenande ämnen, är inte utrett i tillräcklig grad i Miljøkonsekvensrapporten.

Bedömningsgrunder och statusklassificering av kusthydromorfologi

Vattenmyndigheten konstaterar att Danmark inte har klassificerat sina vattenförekomster med avseende på hydromorfologi och dess kvalitetsfaktorer (konnektivitet, hydrografiska villkor samt morfologiskt tillstånd).

Tillämpning av artikel 4.7 i vattendirektivet

Vattenmyndigheten konstaterar att Danmark inte har klassificerat sina vattenförekomster med avseende på hydromorfologi och dess kvalitetsfaktorer (konnektivitet, hydrografiska villkor samt morfologiskt tillstånd).

Vattenmyndighetens bedömning är utifrån det kompletterande materialet i miljökonsekvensrapporten att anläggandet av Lynetteholm, samt dumpningen av sediment i Kögebukten, inte kommer försämra de hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna för de svenska vattenförekomsterna eller äventyra att miljökvalitetsnormerna inte kan följas.

Beslut om detta yttrande har fattats av vattenvårdsdirektör för Vattenmyndigheten Södra Östersjön Irene Bohman efter redogörelse av Katrin Herrlin Sjöberg, Vattenmyndigheten Södra Östersjön. I handläggningen av ärendet deltog också Matilda Valman och Martin Rappe George.

Irene Bohman

Katrin Herrlin Sjöberg

Denna handling har godkänts elektroniskt och saknar därför namnunderskrift.

Kontaktperson

Miljöavdelningen

Carl Lindqvist

010-224 17 95

carl.lindqvist@lansstyrelsen.se

Naturvårdsverket

Richard Kristoffersson

richard.kristoffersson@naturvardsverket.se (via e-post)

Samråd enligt artikel 4-5 ECE-konventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang (Esbokonventionen) samt det tillhörande protokollet (SEA) gällande anläggning av ny ö utanför Köpenhamn

Trafikstyrelsen i Danmark har gett Länsstyrelsen Skåne tillfälle att kommentera det kompletterande materialet till miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) för anläggandet av ön Lynetteholmen i Köpenhamns hamn.

Länsstyrelsens synpunkter

Länsstyrelsen motsätter sig att tillstånd lämnas till den ansökta verksamheten.

Dumpningsplatserna i Køge bukt är inte passande då de resulterar i

gränsöverskridande påverkan. Den kumulativa påverkan kan utredas ytterligare.

Länsstyrelsen vidhåller sina tidigare kommentarer gällande; avsaknaden av ett väl utrett 0-alternativ, risken för påverkan när flödet genom Öresund reduceras, samt påverkan till följd av förlusten av ålgräs och marina habitat.

Dumpningsplatserna i Køge bukt

Under den senaste tiden av Esbo-samråd så har det uppkommit information som påvisar att dumpningsplatserna i Køge bukt inte är passande för dumpning. Massorna som ska dumpas i Køge bukt är de som behöver grävas ut för att perimetern runt Lynetteholm ska kunna etableras på stabilt underlag. Massorna motsvarar 2,5 miljoner kubik varav 200 000 kubik är lätt förorenade och resterande massor anses vara rena. De lätt förorenade massorna representerar den mer finkorniga andelen av den totala volymen sediment. Dumpningsplatserna i Køge bukt beräknas bibehålla 45 % av den totala volymen av massorna efter dumpning. 55 % av massorna kommer att suspenderas i vattnet och förs bort med strömmar från platsen. Den mest finkorniga andelen av massorna kommer att suspendera i de över lagren av vattenkolumnen och föras med strömmar åt nordost ut ur Östersjön. DHI som är en av entreprenörerna som ligger bakom MKBn uppskattar att 20 % av den totala mängden av massorna kommer att föras bort med strömmar av den här typen. Det är dock inte noggrant beräknat påpekar DHI. Var dessa massor kommer att hamna

saknas det beräkningar på. Enligt SGI och SMHI så finns det en risk att dessa sediment kommer att föras längst med den svenska kusten genom Öresund och sluta upp i Kattegatt. Massorna som ska dumpas i Køge bukt innehåller 2132 ton kväve och 909 ton fosfor. Enligt MKBn så kommer under 1 % av näringsämnen att vara biologiskt tillgängliga. Vattenmyndigheten Södra Östersjön har undersökt materialet som beräkningarna bygger på och konstaterat att det inte går att applicera samma beräkningar på den här situationen och få ett korrekt resultat. Materialet som beräkningarna bygger på påpekar att mängden suspenderat sediment påverkar hur stor andel av näringsämnen som är biologiskt tillgängliga. Sedimenten som förs ut ur Östersjön i det övre vattenlagret kommer att bli syresatta och mängden biologiskt tillgängligt kväve och fosfor kommer att öka. I samband med dumpningen av massorna så kommer det även att ske en lokal grumling. Enligt modellerna i MKBn så kommer den lokala grumlingen att påverka natura 2000-området Falsterbo halvön. Det beräknas att grumling kommer att ske till följd av dumpningen i några dagar totalt inom natura 2000-området och motsvara 5 mg/l. Riskerna associerade till grumlingen är inte alarmerande i sig. Men det saknas information om vad bakgrundshalterna är och vad den totala grumlingen kommer att bli. I bevarandeplanen för området framgår det att grumling endast får ske av naturliga orsaker.

Förlust av marint habitat och ålgräs

Länsstyrelsen vidhåller sina tidigare åsikter från det förra yttrandet gällande förlusten av marina habitat och ålgräs. Det framgår i det kompletterande materialet hur stora arealer av ålgräs det är som riskerar att försvinna till följd av åtgärden. Ytan är beräknad till 62 ha och det nya materialet hävdar att förlusten är obetydlig då den endast motsvara 0,61 % av de totala arealerna av ålgräs i vattenförekomsten. Det framgår även att det finns potential för återetablering och/eller restaurering av ålgräs. Ålgräs är en art som har mycket svårt för att etablera sig och den har visat sig vara svår att restaurera. Länsstyrelsen anser fortfarande att det är viktigt att utreda vilka naturvärden och ekosystemtjänster som går förlorade till följd av förlusten av 62 ha ålgräs och 280 ha marina habitat. Hur kan förlusten komma att påverka konnektiviteten och rekrytering av organismer inom Öresund.

0-alternativ

Länsstyrelsen vill förtydliga att det fortfarande saknas ett väl utrett 0-alternativ. Länsstyrelsen har efterfrågat det sedan tidiga samråd om Lynetteholmen. Det finns kort redogjort för 0-alternativ i MKBn. De alternativa åtgärder som föreslås där är inte väl utredda och framställer Lynetteholmen som den enda rimliga lösningen.

Förändrat flöde i Öresund

Det kompletterande materialet argumenterar för att reduktionen av flöde genom Öresund inte har någon gränsöverskridande påverkan. Det för att påverkan endast sker lokalt på grund av vattendjup och strömhastigheter. Modellerna i MKBn påvisar att det kommer att ske en reducering av flöde motsvarande 0,25 % av det totala genom Öresund, samt att tillförseln av saltvatten till Östersjön reduceras med 0,21–0,23 %. Detta kan tyckas lite men behöver sättas in i ett större geografiskt och historiskt sammanhang dvs hur påverkan byggts på genom flera decenniers utfyllnader av sundet på olika platser, samt inplanerade projekt och eventuella framtida projekt som successivt minskar sundets flödeskapacitet. Det framgår inte vilka antaganden som har gjorts vid beräkningen av modellerna som visar flödesreduktionen, vilket försvårar bedömningen. Effekterna av minskade inflöden är mycket svåra att analysera och isolera, speciellt över lång tid. Länsstyrelsen kan inte konstatera att det bortom allt tvivel inte kommer att ske någon gränsöverskridande påverkan, därav så råder försiktighetsprincipen. Länsstyrelsen vill se modeller beräknade av en tredje part vad gäller flödesreduktion och reduceringen av saltvattenstillförsel till Östersjön. Underlaget behöver på ett tydligt sätt beskriva risken för miljöpåverkan utifrån flödesminskningarna.

Kumulativa effekter

Det kompletterande materialet inkluderar fler projekt för utredningen av eventuella kumulativa effekter med uppförandet av Lynetteholmen, vilket är bra. Många av de inkluderade projekten går det ej att bedöma kumulativa effekter för. Det på grund av att planeringsprocessen fortfarande är i ett för tidigt skede. Länsstyrelsen har förståelse för den svårigheten men skulle gärna se att åtgärden sattes i relation till tidigare liknande projekt. Till exempel att kumulativa effekter utreddes mellan Lynetteholmen och tidigare utfyllnader vid Köpenhamn så som Nordhavn.

Redogörelse för ärendet

Danmarks regering och Köpenhamns kommun ingick den 5 oktober 2018 i ett principavtal för att anlägga Lynetteholmen, en ny utfyllnad i Köpenhamns hamn. Anläggandet motiveras med 4 huvudsakliga punkter. Den första är för att klimatsäkra Köpenhamn från stormflod och översvämning. Den andra är för att tillgodose Köpenhamns befolkningsökning och få mer utrymme för stadsutveckling. Den tredje är att skapa en plats för dumpningen av överskottsmassor inom Stor-Köpenhamn. Den fjärde är för att finansiera den infrastruktur som Lynetteholmen

kommer att behöva när den är uppförd. Anläggande av Lynetteholmen har två faser. Den första fasen som kommer sträcka sig över några år är att konstruera perimetern för utfyllnaden med en vall. Vallen kommer att omsluta ett område på 289 ha. Den andra fasen är den så kallade driftsfasen som innebär den successiva utfyllnaden med överskotts massor inom perimetern. Denna fas uppskattas att ta upp emot 46 år. Esbo-samråd har hållits mellan Sverige i Danmark med anledning av risken för gränsöverskridande påverkan. Länstyrelsen har givits möjligheten att kommentera det senaste tillägget av kompletterande material.

Beslutet har fattats av avdelningschef Annelie Johansson, föredragande har varit vattenhandläggare Carl Lindqvist. I handläggningen har även Kristian Wennberg enhetschef på Vattenenheten och handläggaren Jonas Gustafsson medverkat utan att delta i avgörandet.

Annelie Johansson

Carl Lindqvist

Denna handling har hanterats digitalt och saknar därför namnunderskrift.